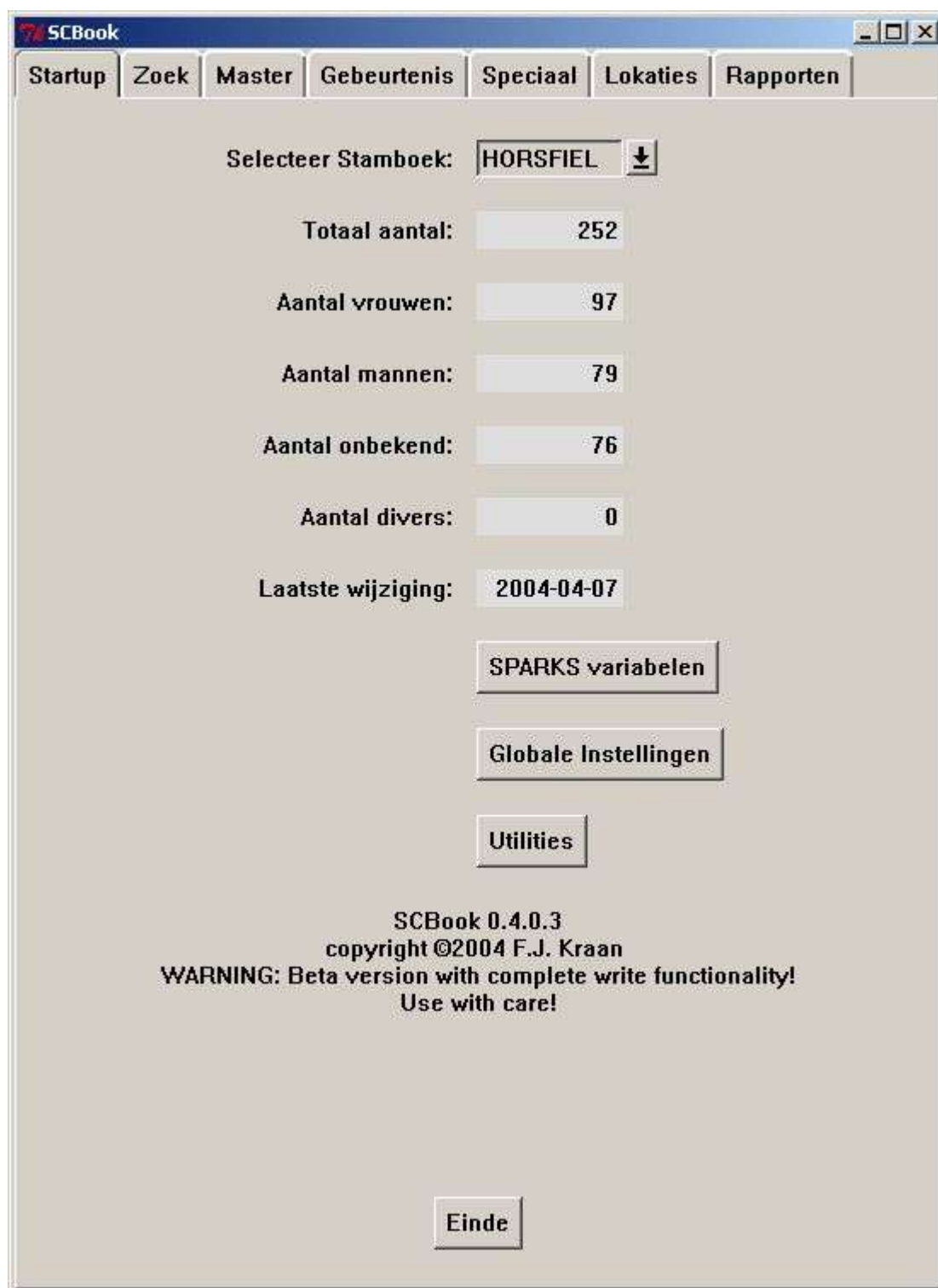

Handleiding SCBook versie 0.4.0.3 rc2

Copyright © 2004
Fred Jan Kraan
fjkraan@xs4all.nl
9 april 2004

Inleiding

Dit is een eerste versie van de handleiding voor het Sebag Studbook programma voor gebruik door het ESF. In deze eerste versie is de structuur nog niet erg uitgewerkt. Belangrijker is het dat zoveel mogelijk van de benodigde informatie er in staat. Latere versies zullen ook een betere structuur bevatten.

Waarom een stamboek?

Overzicht van dieren op meerdere locaties

Een tiental dieren kan nog wel handmatig bijgehouden worden, maar een enigszins levensvatbare populatie ~500 dieren niet meer. En voor een eventuele overdracht naar een andere stamboekhouder of koppeling met een ander stamboek is administratie onontbeerlijk.

Op langere termijn een gezonde populatie in stand te kunnen houden

Om een populatie over langere termijn in stand te houden, zijn zoveel mogelijk onverwante dieren nodig. Literatuur vermeld een minimale effectieve populatiegrootte van 50 dieren [Princée].

Door zorgvuldig kruizen van opeenvolgende generaties kan de genetische variatie maximaal gehouden worden. Programma's zoals GENES en GENEFLOW kunnen gebruikt worden om op basis van Studbook data de beste kweekstrategie te bepalen.

Registratie van bezit (bruikleen)

Naar verwachting zal het ESF in de toekomst meer in beslag genomen dieren ter plaatsing aangeboden krijgen. Een stamboek is erg nuttig voor de administratie van in bruikleen geplaatste dieren. De dieren blijven dus ESF bezit.

Mogelijk in de toekomst: een voorwaarde voor het houden exoten

In de toekomst zou het kunnen dat het houden van exoten gebonden wordt aan strengere maatregelen.

De overheid wil deze maatregelen, meestal uit Brussel, met betrekking tot het houden van exoten uiteraard zo goed mogelijk, maar met de minste kosten uitvoeren. Een particuliere registratie als het ESF kan van dit beleid een onderdeel uitmaken. Zover is het echter nog niet.

Doelstellingen SCBook

Het doel van SCBook (Sparks Compatible studBook) is op basis van de gegevensstructuur van Sparks een gebruikersvriendelijke Windows interface te bieden. Daarnaast moet het meer uitvoermogelijkheden hebben voor rapporen en analyse.

SCBook is voorlopig alleen als beta versie beschikbaar. Dit houdt in dat de basisfunctionaliteit aanwezig is en blijft, maar dat de interface nog kan veranderen en extra opties kunnen komen te vervallen.

Systeemvereisten en installatie

SCBook is geen snel programma. Een moderne PC met veel geheugen en een snelle processor zijn aan te bevelen. Het is ontwikkeld op een 1800 Mhz Pentium 4 systeem met 512 Mbyte RAM. Hierop draait het goed. Op langzamer systemen werkt het wel, maar kan enig geduld raadzaam zijn.

Het programma zelf is ruim 2 Mbyte groot. Een scherminstelling van 1024 bij 786 is minimaal noodzakelijk. Bij lagere instellingen zoals 800 bij 600 kan een essentieel deel (met de Vastleggen toets) van het scherm buiten beeld vallen.

SCBook is nog geen compleet programma, maar blijft voorlopig afhankelijk van Sparks. Een ESF-sparks installatie is dus noodzakelijk. Voor dagelijks gebruik is Sparks echter meestal niet nodig. Een uitzondering is het aanmaken van stamboeken. Sparks zal klagen over de structuur van de, overigens door SCBook niet gebruikte, UDF tabel.

Schermonventies

Velden:

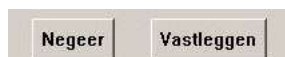

Velden komen in twee typen voor; normaal en alleen-lezen. De alleen-lezen velden geven aan waarop de andere informatie op het scherm betrekking op heeft of gegevens van algemene aard. Voorbeelden zijn de stamboeknaam op het **Master** scherm of stamboek-naam en -nummer op **Gebeurtenis** en **Speciaal** scherm. Of de statistieken op het **Startup** scherm.

Muistoetsen:

SCBook vrijwel geheel te bedienen met de linker muistoets. De enige uitzondering is het de-selecteren van een regel in lijsten zoals op het **Gebeurtenis** scherm, **Speciaal** scherm, **Select locatie** scherm en **Select specimen** scherm. De-selectie gaat met de rechter (en eventueel middelste) muistoets. Dit is vooral van belang in combinatie met de **Edit/nieuw** toets. Met een selectie wordt het geselecteerde gecopiëerd naar het formulier, zonder selectie wordt het formulier schoongemaakt.

Toetsen:

De toets **Vastleggen** slaat, na controle, de inhoud van het formulier op in de database. Als bij controle blijkt dat de inhoud onvoldoende is, wordt er niet opgeslagen. Het bewaren geldt alleen voor het huidige scherm. De toets **Negeer** verlaat het huidige scherm zonder op te slaan en springt terug naar het opstartscherm. Alle veranderingen sinds de laatste keer **Vastleggen** worden dus niet bewaard.

Datumvelden:

Vrijwel alle datumvelden zijn zelfinvullend, maar vullen dan wel de huidige datum in.

De datum bestaat altijd uit acht cijfers en twee streepjes. In het datum format veld wordt de huidige notatiewijze aangegeven. Het is mogelijk de streepjes bij het invoeren weg te laten, deze worden automagisch ingevoegd. Wel is een 'voorloop nul' altijd noodzakelijk, want het programma kan niet weten of 2000111 nu 2000-01-11 of 2000-11-01 betekend.

Het datumformaat kan in de globale instellingen gewijzigd worden. mogelijke formaten zijn YYYY-MM-DD, DD-MM-YYYY en MM-DD-YYYY. Dit formaat wordt in het hele programma gebruikt met uitzondering van de rapporten.

Wat hoort er in een stamboek?

In feite zoveel mogelijk informatie. Op korte termijn is registratie van alle dieren die deelnemen aan het in stand houden van de soort in gevangenschap het doel. En dan inclusief de al bekende verwantschappen. Op basis van deze informatie kunnen dan de meest optimale kweekgroepen worden samengesteld. Voor de kweek van volgende generaties kan de combinaties met de minste inteelt bepaald worden. Studbook biedt hiervoor een interface met het Genes programma.

herkomst (wildvang/nakweek)

geboortedatum en plaats

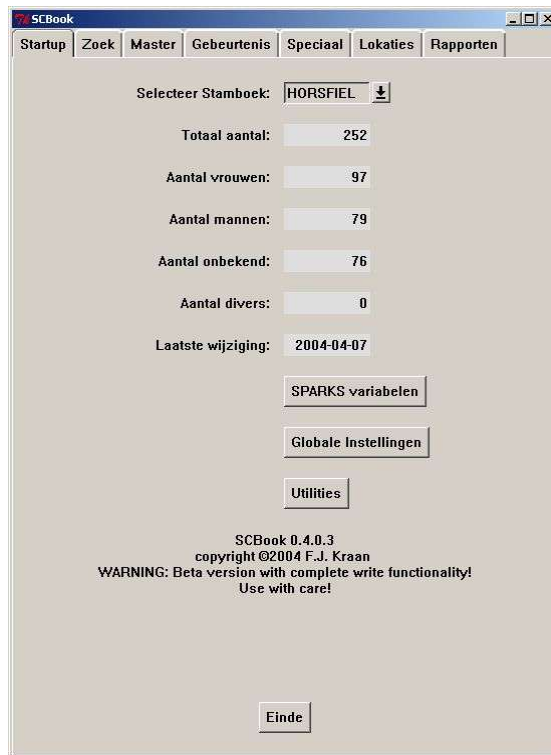
afstamming (voor-ouderdieren)

verleden (waar was het dier, wanneer, eerdere kweekresultaten)

identificatie (foto's, chips, omschrijving, naam)

gegevens deelnemers (naam, adres, woonplaats)

Hoofdscherm

Het SCBook hoofdscherm heeft een aantal functies:

- kiezen van een stamboek
- koverzicht van basis-statestieken van het huidige stamboek
- toegang tot de algemene stamboekgegevens (Sparks variabelen)
- toegang tot de algemene instellingen (Globale instellingen)
- toegang tot de extra functionaliteit (utilities)
- informatie over de huidige versie en functionaliteit

Volgorde van invoeren

In tegenstelling tot Sparke en Sebag Studbook is het mogelijk tijdens de invoer van een dier een nieuwe locatie toe te voegen.

Locaties (Wijzig instituten)

Dit zijn de naam en adresgegevens van de stamboekdeelnemers, de houders of kwekers van de dieren. Het is van belang deze ingevuld te hebben voor aan het invoeren van dieren begonnen wordt.

De 'Instituut Code' moet eenmaal goed ingevoerd worden, en kan daarna vergeten worden, de 'Mnemonic' is wat ingevuld moet worden als 'Locatie' op het gebeurtenis scherm.

De Instituut Codes die ISIS gebruikt in Sparks bestaan allemaal uit negen cijfers. Om verwarring te voorkomen, bevatten ESF Instituut Codes letters. SCBook vult een ingevoerde Instituut Codes aan met nullen tot negen tekens.

De meeste velden spreken voor zich. De Mnemonic verschijnt in rapporten. De meeste houders/eigenaren in ESF bestanden zijn geen Isis lid.

Een **Synoniem** is een andere naam voor een bestaande locatie. Die bestaande locatie moet worden ingevuld bij **Instituut naam**. Een **Synoniem** slaat alleen de **Instituut Code**, **Mnemonic** en **Instituut naam** op.

Anoniem in rapporten geeft de mogelijkheid om de Mnemonic in het stamboekrapport te vervangen door een code.

Van **Locaties** met dit veld aangevinkt wordt de **Mnemonic** op een lijst *AnonLocations.txt* gezet. Als op het Rapport scherm de optie **gebruik anoniemlijst** is aangevinkt, zal de Mnemonic vervangen worden door een code met de vorm 'ANnnnnnn', waarbij *nnnnnn* een oplopend getal is. Voor iedere locatie wordt een unieke code aangemaakt, zodat elke locatie toch uniek identificeerbaar blijft.

The screenshot shows the 'Lokaties' (Locations) form in the SCBook application. The form is titled 'Lokaties' and has a 'Toon alle' button at the top. The form contains the following fields and options:

- Instituut Code: KRAAN3000
- Mnemonic: KRAAN30
- Instituut naam: F.J. Kraan
- Adres: Burgemeester Hoffmannplein 31e
- Stad: Rotterdam
- Provincie: (empty)
- Land: NL
- Postcode: 3071 XC
- Telefoon: 010 4146215 / 06 235
- Fax: (empty)
- Email: fjkraan@xs4all.nl
- Isis lid
- Synoniem
- Anoniem in rapporten

At the bottom of the form, there are three buttons: 'Verwijder', 'Negeer', and 'Vastleggen'.

Master record

Dit bevat de volgende gegevens van het in te voeren dier:

- geboortedatum
- geslacht
- afstamming (stamboeknummers ouderdieren)
- opvoedingswijze
- (eventueel) overlijdensdatum

Deze data is dus vrij statisch, en verandert zelden na het invoeren.

Bovenaan staan de huidige stamboeknaam en het hoogst voorkomende stamboeknummer.

Edit/nieuw:

De knop **Edit/Nieuw** heeft een meervoudige functie, afhankelijk van de inhoud van het Stamboek nummer veld:

- als een bestaand nummer is ingevuld, zullen de bestaande gegevens van het dier in de Master, Gebeurtenis en Speciaal velden ingevuld worden.
- als een niet bestaande nummer is ingevuld, zullen de Master, Gebeurtenis en Speciaal velden gewist worden.
- als het stamboek nummer veld leeg is zal het eerstvolgende niet gebruikte nummer ingevuld worden. De Master, Gebeurtenis en Speciaal velden zullen gewist worden.

Edit/nieuw zal altijd 1 + het hoogst voorkomende nummer invullen. Lagere nummers kunnen nog wel ongebruikt zijn. Met de 'Toon alle' toets worden de gebruikte nummers getoond. Eventueel ongebruikte nummers kunnen altijd handmatig ingevuld worden.

The screenshot shows the 'SCBook' application window with a menu bar (Startup, Zoek, Master, Gebeurtenis, Speciaal, Lokaties, Rapporten). The main area displays the following fields and controls:

- Stamboek: HORSFIEL Hoogste nummer: 252
- Stamboek Nummer: 21 (with Edit/nieuw and Toon alle buttons)
- geslacht: man (dropdown)
- geboorte Datum: 1965-09-01 (with +/- jaar dropdown and yyyy-mm-dd format)
- Geboorte Type: wild (dropdown)
- moeder: WILD
- vader: WILD
- Opvoeding: ouder (dropdown)
- Globaal Beheer Plan
- Overcompleet
- Updated: 2004-02-15
- Buttons: Verwijder, Negeer, Vastleggen

Toon alle:

De **Toon** alle toets zal het Selecteer specimen scherm tonen. Hierop kan op basis van de algemene kenmerken een specimen worden geselecteerd. De gegevens worden dan naar het Master, Gebeurtenis en Speciaal scherm gecopiëerd.

Geslacht:

Meestal man, vrouw of onbekend. Andere mogelijkheden zijn tijdelijk en definitief onvruchtbaar gemaakte dieren en abnormaal. Voor de statistiek telt ONBEKEND als 50% man en 50% vrouw. Pas uitgekomen/geboren jongen kunnen voorlopig als onbekend worden geregistreerd en later gewijzigd.

Geboortedatum:

Zo nauwkeurig mogelijk. bijvoorbeeld ergens in 2000: 2000-07-01, +/- jaar.

De schattingsnauwkeurigheid kan exact, per dag, maand, jaar, meerdere jaren (0-9) opgegeven worden, of eventueel onbekend zijn.

Geboortetype:

Kies tussen gevangenschap, wild of onbekend.

Vader / Moeder Stamboeknummer:

Als de ouderdieren niet bekend zijn, bijvoorbeeld omdat ze deel uitmaken van een kweekgroep, is de eenvoudigste oplossing 'UNK', ofwel onbekend op te geven. Ouderdieren uit het wild kunnen aangegeven worden met WILD. Voor

nakweek van een bekende groep is er een betere oplossing: 'MULT' en dan bij de Speciale Data de lijst van mogelijke ouderdieren op te geven (Sire Taxon en Dam Taxon). Eventueel nader onderzoek naar de verwantschap kan dan tot die dieren beperkt blijven.

Voor dieren met een gemeenschappelijke herkomst kan een variatie gebruikt worden: UNK1, WILD2, MULT1, MULT2, enz. Er is een belangrijk verschil voor de analyse: dieren met UNK, WILD en MULT als ouders worden als onverwant beschouwd, maar alle dieren met bijvoorbeeld UNK1 als ouder zijn wel verwant. Let dus wel op welke UNKs er al gebruikt worden.

Dus in toenemende bekendheid van herkomst:

UNK, UNKn, WILD, WILDn, MULT, MULTn, stamboeknummer.

Opvoeding:

De opties zijn 'hand', 'ouder', 'foster', 'kolonie' en 'onbekend'.

Global Mgmt Plan:

Is dit dier beschikbaar voor het kweekplan. Meestal wel, anders zou invoeren in het stamboek niet zo zinvol zijn. De analyse software kijkt naar dit veld. Alleen dieren met deze optie worden meegenomen in de analyse.

Surplus:

Typisch een optie voor dierentuinen. Te gebruiken om aan te geven dat een dier niet tot de kern van de kweekgroep behoort.

Verwijder:

De **Verwijder** toets zal proberen het dier te verwijderen. Ter beveiliging kan dit alleen als er geen gebeurtenissen en speciale data voor het dier bestaan. Deze moeten dus eerst verwijderd worden.

Gebeurtenis Data

Dit gedeelte van Studbook bevat de geschiedenis van een dier. Het is van belang om zo veel mogelijk van de bekende gegevens in te voeren, om zo veel mogelijk de geschiedenis van dit bepaalde dier vast te leggen, omdat niet geregistreerde informatie vroeg of laat zoekraakt.

Bovenaan staan het stamboeknummer van het geselecteerde dier en de naam van het stamboek waartoe het behoort. Het grootste deel van de bovenste helft bestaat uit de lijst met gebeurtenissen van het geselecteerde dier.

De knop **Edit/nieuw** vervult een dubbelfunctie; met een gebeurtenis geselecteerd wordt deze naar het formulier in de onderste helft van het scherm gecopiëerd.

Zonder een selectie wordt het formulier schoongemaakt. Met de rechter muistoets wordt een selectie ongedaan gemaakt.

De **Verwijder** knop zal de geselecteerde gebeurtenis verwijderen. De **Verwijder** knop zal de geselecteerde gebeurtenis verwijderen.

Let op: de gebeurtenis wordt meteen verwijderd, er is geen **Vastleggen** toets meer nodig.

Gebeurtenis	Locatie	Datum
wildvangst	WILD	1965-09-01
verhuizing	KRAAN30	1992-09-01

Gebeurtenis Type:

De belangrijkste zijn geboorte, wildvangst, verhuizingen en overlijden. Geboorte of wildvang moet verplicht met de eerste invoer ingevuld worden. Andere nuttige opties zijn kweekleen (dier blijft eigendom voorgaande eigenaar en verhuis fysiek naar een ander locatie) en eigendom (dier blijft op dezelfde plek, alleen de eigenaar veranderd).

De 'Mgmt Plan' en 'Social' variaties zijn voor nakweekprogramma's en worden (nog) niet gebruikt. Bij de keuze 'Overlijden' kan met de knop Codes de overlijdenscondities opgegeven worden.

locatie:

De eerste locatie voor een wildvang dier is 'WILD'.

Een alternatief is het invoeren van bekende herkomst-lokaties van de soort als locatie, bijvoorbeeld 'Afrika' of 'Algerije'.

Local ID:

Een kort, voor deze lokatie unieke code. Maximaal 6 tekens. Echte identificatiecodes moeten in het Speciaal scherm ingevoerd worden.

Gebeurtenis datum:

De datum van de transaction. Bij +/-: kan de nauwkeurigheid van de geschatte datum opgegeven worden (exact, dag, maand, jaar, onbekend of 1 t/m 9 jaren).

uit stamboek:

Het dier is verloren gegaan voor het stamboek. Gebruik deze optie bij de laatst bekende transfer.

Specials

De belangrijkste toepassing voor specials is de identificatie van dieren. Chipcodes, tatoeages, naam, identificatiebeschrijving (bv. notch id, kerfmarkering van schildpadden), kortom alles dat kan helpen een bepaald dier nu of later te identificeren. Veel typen data zijn voorgedefinieerd, maar er is ook een mogelijkheid tot uitbreiding. Deze typen zijn dan echter wel uniek voor deze stamboekinstallatie.

De minimum set aan specials ligt niet vast, maar zou in ieder geval moeten bestaan uit een vorm van identificatie; 'huisnaam' en 'identificatie'. In geval van nakweek zou een 'kwekernaam' moeten worden ingevuld. Maar belangrijk blijft - hoe meer gegevens, hoe beter - alles wat niet vastligt wordt vergeten. Als er foto's zijn, kunnen deze in digitale vorm aan het stamboek worden toegevoegd (Plaatjes toevoegen)*.

*) De rapport functie ondersteunt de plaatjes nog niet.

Bovenaan staan het stamboeknummer van het geselecteerde dier en de naam van het stamboek waartoe het behoort. Het grootste deel van de bovenste helft bestaat uit de lijst met speciale data van het geselecteerde dier.

De knop **Edit/nieuw** vervult een dubbelfunctie; met speciale data geselecteerd wordt deze naar het formulier in de onderste helft van het scherm gecopiëerd.

Zonder een selectie wordt het formulier schoongemaakt. Met de rechter muistoets wordt een selectie ongedaan gemaakt.

De **Verwijder** knop zal de geselecteerde speciale data verwijderen.

Let op: de data wordt meteen verwijderd, er is geen **Vastleggen** toets meer nodig.

Speciale Data:

Dit is de lijst met speciale data categoriën. De belangrijker zijn naam en identificatie.

Commentaar datum:

Een leeg veld wordt bij het vastleggen automatisch met de huidige datum gevuld.

The screenshot shows the SCBook application window. At the top, there are menu tabs: Startup, Zoek, Master, Gebeurtenis, Speciaal, Lokaties, and Rapporten. Below the menu, it displays 'Stamboek: HORSFIEL' and 'Stamboek Nummer: 21'. A table lists special data with columns for 'Speciale Data', 'Waarde', and 'Datum'. The 'naam' row is highlighted in blue. To the right of the table are buttons for 'Edit/nieuw' and 'Verwijder'. Below the table is a form for editing the selected data, with a dropdown menu for 'Speciale Data' set to 'naam', a text field for 'Commentaar' containing 'Haast je rep je', and a date field for 'Commentaar datum' set to '2000-02-20'. At the bottom of the form are buttons for 'Wijzig speciale codes', 'Plaatjes toevoegen', 'Negeer', and 'Vastleggen'.

Speciale Data	Waarde	Datum
kweker	WILD00	1965-09-01
identificatie	foto	2000-02-20
naam	Haast je rep je	2000-02-20
label/band	TAG/BAND	2004-02-14
tatoeage	TATTOO	2004-02-14
kerf code	NOTCH MARK	2004-02-14

Zoek

Het Zoek scherm bied de mogelijkheden te zoeken naar een dier aan de hand van een aantal kenmerken. Dit zijn naast het stamboeknummer de gebeurteniskenmerken **Locatie** en Local ID en de **Special data** kenmerken naam, transponder id, identificatie en kweker. De zoekcriteria zijn vrij breed, zo worden bijvoorbeeld niet alleen de huidige dieren op een locatie gevonden, maar ook de dieren die er ooit op geregistreerd hebben gestaan.

Met de **Zoek** toets wordt de zoekactie gestart. Lijkt er niets te gebeuren, dan is er geen dier gevonden. Wordt het Master scherm zichtbaar, dat is precies één dier gevonden. Voldoen meerdere dieren aan de zoekcriteria, dan wordt in het **Selecteer specimen** scherm de lijst getoond.

The screenshot shows the 'Zoek' (Search) screen in the SCBook application. The window title is 'SCBook'. The menu bar at the top includes 'Startup', 'Zoek', 'Master', 'Gebeurtenis', 'Speciaal', 'Lokaties', and 'Rapporten'. The main search area contains the following elements:

- Stamboek:** A dropdown menu currently showing 'HORSFIEL'.
- Stamboek Nummer:** A text input field followed by 'Toon' and 'Toon alle' buttons.
- Local ID:** A text input field.
- locatie:** A text input field followed by a 'Locatie Lijst' button.
- Naam:** A text input field.
- Transponder ID:** A text input field.
- Identificatie:** A text input field.
- Kweker:** A text input field.
- Zoek:** A button located below the search criteria fields.
- Negeer:** A button located at the bottom center of the window.

Sparks User defined fields

Deze extra mogelijkheid van Sparks zijn nog niet beschikbaar in Studbook. De velden zijn meer van toepassing voor uitgebreide populatie-administratie dan alleen stamboek gebruik. Voor eenvoudig stamboekgebruik zijn ze te negeren, al is dit de manier om gegevens in te vullen die niet in Specials zijn onder te brengen.

Voor complexe stamboeken met meerdere ondersoorten is het mogelijk deze in de 'User defined fields' te specificeren. Bij de analyse is het mogelijk om op basis van dit veld een deel van het gehele bestand te gebruiken. Maar binnen ESF verband zal het meestal verstandiger per ondersoort een eigen stamboek op te zetten.

Rapporten

Drie typen rapporten kunnen worden aangemaakt. Dit zijn **Rapport op locatie**, **Stamboek rapport**, **Rapport op specimen**.

Rapport op locatie

Locatie
inclusief complete locatiegegevens

Stamboek rapport

Gebruik anoniemlijst

Rapport op specimen

Specimen

Bewaar als bestand

- Tekstbestand
- RTF bestand
- HTML bestand

Aanmaken

Screenshot of the SFBook application interface showing the 'Rapporten' (Reports) section. The window title is 'SFBook'. The menu bar includes 'Startup', 'Zoek', 'Master', 'Gebeurtenis', 'Speciaal', 'Lokaties', and 'Rapporten'. The main area shows a form for generating reports. The 'Stamboek' field is set to 'HORSFIEL'. There are three radio buttons for report types: 'Rapporteur per locatie' (selected), 'Stamboek rapport', and 'Rapport op specimen'. The 'locatie' field contains 'KRAAN30' and has a 'Toon alle' button. The 'Stamboek Nummer' field is empty and also has a 'Toon alle' button. A group box contains three checkboxes: 'inclusief complete locatie gegevens' (checked), 'inclusief overleden dieren' (checked), and 'gebruik anoniemlijst' (unchecked). At the bottom, there is a 'Bewaar als bestand' field with the path 'C:\Documents and Settings\ijkraan\M...' and a 'Blader' button. Below that are three radio buttons for file formats: 'Tekst bestand (SPARKS)' (unchecked), 'RTF bestand (Word)' (selected), and 'HTML bestand (browser)' (unchecked). At the very bottom are 'Negeer' and 'Aanmaken' buttons.

Configuratie

Via de knop Systeemconfiguratie op het hoofdscherm zijn een paar algemene instellingen mogelijk.

Selecteer Sparks folder

De folder waar de stamboek data geplaatst wordt. De standaard is "C:\Program Files\Sebag\Studbook", maar als er al Sparks stamboeken zijn, vul dan "C:\Sparks\" in.

Taal

Spreekt voor zich.

Datum formaat

De mogelijk invoerformaten zijn "YYYY-MM-DD", "DD-MM-YYYY" en "MM-DD-YYYY". Bij elk datuminveld wordt het ingestelde formaat getoond. Het is mogelijk de tussenstreepjes weg te laten tijdens het invoeren, die worden dan automatisch ingevoegd. Een "voorloop-nul" is wel verplicht ("2" moet zijn "02").

Selecteer specimen listbox hoogte in regels & Selecteer locatie listbox hoogte in regels.

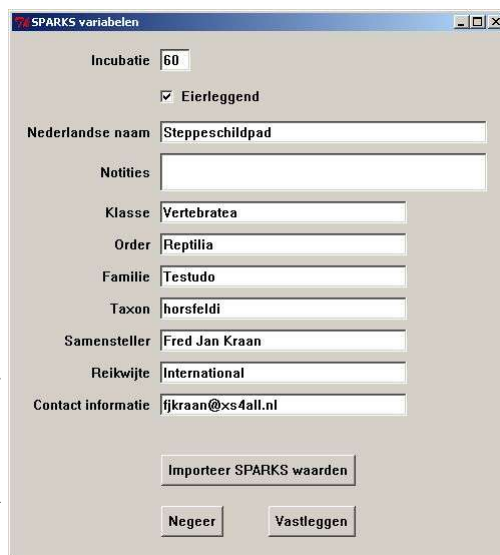
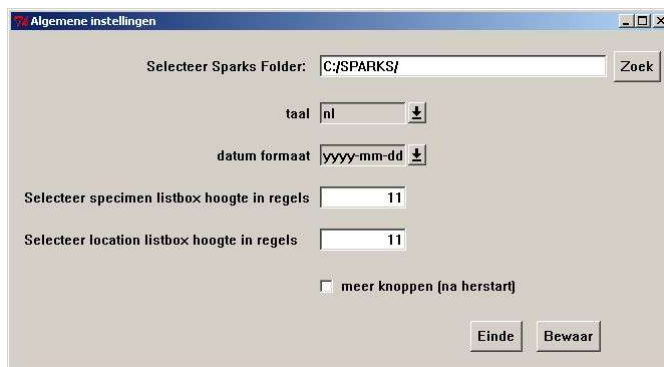
Omdat het (nog) niet mogelijk is de hoogte van de listbox met de muis in te stellen kan de grootte hier aangepast worden. De standaard is 11 regels.

Sparks variabelen

Het scherm Sparks variabelen bevat de gegevens over de diersoort die wordt geregistreerd en gegevens van de administrator. Deze gegevens worden gebruikt in de rapporten. In tegenstelling tot de normale stamboekdata worden deze gegevens door Sparks niet in een tabel opgeslagen maar in een speciaal bestand. Dit bestand is echter niet eenvoudig te onderhouden, dus worden de gegevens opgeslagen in een speciaal configuratiebestand *STUDBOOK.INI* in de stamboek directory. Bijna alle gegevens uit het Sparks bestand zijn echter wel te importeren met de **Importeer SPARKS variabelen**. De uitzondering is momenteel de incubatietijd.

De toets **Vastleggen** schrijft de huidige inhoud van het formulier naar het bestand.

De naam en een groot deel van de structuur van dit bestand is gelijk aan dat geproduceerd door Sebag Studbook.

Utilities

Het **Utilities** scherm bevat de extra functionaliteit die elders geen plaats heeft. Deels zijn het experimentele mogelijkheden die nog zullen veranderen.

Verwijder SPARKS indexbestanden - SCBook maakt geen gebruik van de indexbestanden van Sparks, maar maakt ze door wijzigingen in de tabellen wel verouderd, waardoor Sparks niet goed meer functioneert. Verwijderen is geen probleem, omdat Sparks automatisch nieuwe indexbestanden aanmaakt. In de toekomst zal SCBook deze bestanden automatisch verwijderen of up-to-date houden. Deze optie verwijdert alle indexbestanden van alle bestaande stamboeken.

Opschonen tabellen

Geheel conform Dbase wordt data in de tabellen niet direct verwijderd, maar gemarkeerd voor verwijdering. De data wordt hiermee onzichtbaar en onbruikbaar, maar wel aanwezig. Deze knop moet in de toekomst de gegevens echt verwijderen. Ook Sparks heeft deze functionaliteit ().

Aanmaken stamboek

Deze optie maakt een stamboek aan met de opgegeven naam. Helaas is de generatie van de User Defined Data tabel niet conform Sparks, dus wordt aangeraden Sparks te gebruiken voor het aanmaken van stamboeken.

Pas OWN.DBF aan met standaard teksten voor huidige taal

Sebag Studbook introduceerde een tabel met vertaalde Speciale Codes. Bij omschakeling van taal blijft deze tabel ongewijzigd. Deze optie vervangt alle beschrijvingen van voorgedefinieerde codes door de standaard voor deze taal. Eventueel zelf gedefinieerde codes blijven behouden, maar worden niet vertaald.

Inteelt Calculator

Een experimentele inteelt berekening voor één dier. De berekening is echter nog niet correct. De 'mean kinship ratio' is nog helemaal niet geïmplementeerd.

GENES Interface

Het genereren van de speciale tabel voor Genes werkt, maar het opstarten van Genes niet. Dit moet handmatig in de Sparks folder gebeuren. De aangemaakte tabel heeft dezelfde naam als het stamboek en de extensie .DBF.

Diversen

Questionnaire

~~Het overzicht dat hiermee gemaakt wordt kan periodiek naar de deelnemers gezonden worden ter controle. De kans dat wijzigingen worden doorgegeven is groter als de deelnemers regelmatig iets van de stamboekhouder horen.~~

Analyse

~~Omdat Studbook gebruik maakt van Sparks compatibele data kunnen de bij Sparks horende programma's gebruikt worden voor analyse.~~

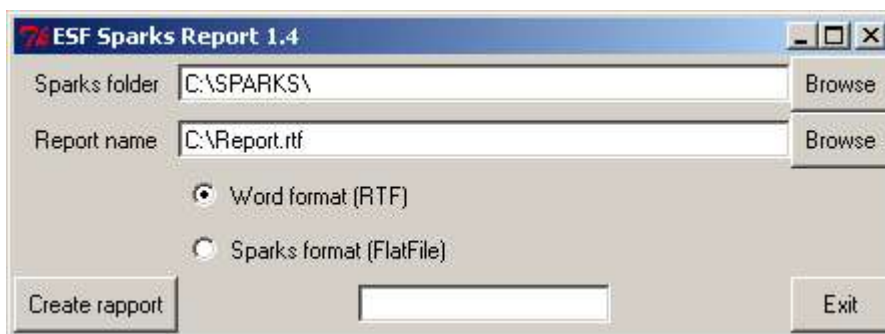
Cleanup & data validatie

~~Als er in de Studbook tabellen iets wordt weggegooid, gebeurt dat niet meteen. De gegevens worden gemarkeerd, en pas verwijderd als de cleanup operatie wordt uitgevoerd. Als de overzichten fouten lijken te zitten, kan Cleanup deze problemen mogelijk oplossen.~~

~~Studbook heeft nog niet de mogelijkheid om de data op consistentie te controleren. Hiervoor kan Sparks gebruikt worden.~~

Sparksreport

Dit door het ESF in ontwikkeling zijnde programma maakt een overzicht van alle dieren in alle stamboeken per locatie, en schrijft het naar een door Word leesbaar bestand. Via Word kan het dan zonder veel bewerking geprint worden naar een willekeurige printer. Het grote voordeel van Sparksreport is dat in één keer een overzicht van alle aanwezige stamboeken gemaakt kan worden.

Ongesorteerde vragen

> ~~Als ik het goed begrijp krijg ik dan dus de ondersoorten elk in een apart stamboek, dus 6 in totaal? En al deze gegevens komen in 1 bestand die uitgelezen wordt ten behoeve van de rapportjes?~~

> ~~Met SCBook kan je alleen per stamboek een overzicht maken, nooit van meerdere tegelijk. Er wordt echter wel gewerkt aan een programma hiervoor. De beperking van SCBook van maar een stamboek per rapport kan een reden zijn om toch alles in één stamboek te zetten. In geval van een verkeerde determinatie van ondersoort is dit veel makkelijker te herstellen. Ik heb echter geen ervaring met zo'n stamboek.~~

> ~~Hoe kan ik zo'n institution list maken. Ik kan het niet vinden in de handleidingen.~~

In het hoofdscherm: Wijzig instituten. Instituten zijn de locaties waar de dieren zitten. De gegevens van de eigenaren dus. De Institution code wordt automatisch aangevuld met nullen tot negen tekens. Het is de Mnemonic die je in de rapporten ziet. Studbook gaat wat eigenaardig om met de gegevens van de eigenaren. Dit komt omdat Studbook gebaseerd is op Sparks dat ontwikkeld is voor dierentuinen, en een 'complete' lijst met dierentuinen meegeleverd werd.

> ~~Hoe kan ik de tekst die ik heb opgegeven tijdens het creëren van een stamboek veranderen (daar waar je orde, taxon etc intikt)? Ik ben namelijk niet helemaal gelukkig met de titel die nu boven de rapportjes verschijnt. Er staat nu alleen de soort, terwijl het de ondersoort moet zijn, wil ik per ondersoort een stamboek hebben.~~

In het hoofdscherm onder de knop Wijzig Stamboek Data.

> ~~1) Hoe krijg je 'Ownership' in het event records gedeelte. Ik zie wel transfer, wild caught ect, maar niet ownership. Wat is het verschil tussen een transfer en ownership. Is toch hetzelfde?~~

Niet helemaal. Zo heb ik een schildpad bij iemand anders in een kweekgroep zitten. De transfer kan gebruikt worden voor zowel een fysieke transfer als een kweekleen. Een verkocht dier verhuist zowel fysiek als van eigenaar. Een kweekleen blijft eigendom van de oorspronkelijke eigenaar, maar verhuist fysiek wel. "Owner" is dan uitgevinkt.

> ~~2) Transaction date is de datum van geld transactie en removal date de datum dat je het dier meeneemt of zo?~~

Als regel gebruik je de removal date niet. De transactie is hier hetzelfde als transfer of move. Meestal is de transactie meteen, er zit geen tijd tussen het verblijf op de ene locatie en dat op de volgende locatie, maar het kan wel. Denk maar aan quarataine. In zo'n geval is verwijder datum zinvol.

> ~~3) Waarom moet ik bij het event records scherm voor iedere event aangeven wat het hatch type is (wild caught, captive bred, unknown). Deze informatie is toch ook al terug te vinden in het Master record scherm of begrijp ik iets verkeerd?~~

Dit lijkt mij ook wat dubbelop, maar dat is de structuur van de Sparks databestanden. Het master record bevat de 'onveranderlijke' gegevens en het event record de 'levensloop'. De programmeur kon kennelijk geen besluit nemen, en heeft de geboorte in beide gezet. Studbook is bedoeld als helemaal Sparks compatibel,

~~dus zit het hier ook in.~~

~~>~~

~~> 4) Ik heb nu het instituut 'wild' aangemaakt omdat ik anders niets kon enteren bij de event records location. Klopt dat wel?~~

~~>~~

~~Ja, dat klopt. Een locatie WILD had eigenlijk al in de Institutenlijst moeten staan. In de Lincoln Zoo Guidelines~~

~~(<http://www.studbooks.org/sparks/guidelines/toc.html>) wordt zelfs geadviseerd om locaties van landen of werelddelen te gebruiken, maar dat gaat wat ver.~~

~~> 5) Wat is social in/out? (staat bij de events keuzemogelijkheden)~~

~~Heeft iets te maken met groepen te maken. Kan je aangeven dat een dier tot een bepaalde (kweek)groep behoort, of niet meer. Meer iets voor de houders van de dieren zelf om bij te houden, niet zozeer de stamboekhouder.~~

Meer vragen, onduidelijkheden of omissies? Kijk op <http://www.studbooks.org/sparks/manindex.html> voor de meest recente versie van dit manual of email: fjkraan@xs4all.nl